

Udkast til tilsynsmodeller for klubtilbud i Slagelse Kommune

Intro

Dette udkast er et bud på praksis for tilsyn på klubområdet. Tilsynet skal på den ene side sikre, at klubberne lever op til gældende lovgivning og de kommunale mål og rammer, og på den anden side understøtte faglige kvalitetsudvikling. Fra et forvaltnings- og myndighedsperspektiv er det intentionen at den foreslåede praksis ikke alene skal fungere som kontrol, men som en vigtig kilde til viden, der også kan bidrage til at kvalificere strategiske drøftelser og prioriteringer.

Målet er, at de to forslag til en tilsynspraksis skal danne grundlag for pædagogisk udvikling og faglig dialog i den enkelte klub og i distrikterne som helhed. Det skal være en del af en løbende evaluering og forstås som en proces, der åbner for refleksion over den pædagogiske kvalitet og danne grundlag for videndeling på tværs af distrikter. Det er en central tematik for begge modeller, at børns perspektiver bliver inddraget systematisk i vurderingen af deres klubtilbud.

Målet er også, at tilsynet skal understøtte en strategisk samtale, hvor kontrol og udvikling ses som gensidige forudsætninger. Tilsynet skal spille en aktiv rolle i at skabe sammenhængskraft og opbygge kapacitet ved at bringe sine resultater i spil på tværs af hele styrings- og ledelseskæden. Ved at anvende tilsynets indsigter både lokalt, administrativt og politisk styrkes mulighederne for at arbejde målrettet med kvalitet og understøtte en løbende datainformeret udvikling på området.

Udkastet til de to tilsynsmodeller skal derfor læses som et forslag til en praksis, der både opfylder kommunens lovgivningsmæssige forpligtelse til at føre tilsyn og som samtidigt bidrager til en dybere forståelse af det pædagogiske arbejde i klubberne.

Tilsynets genstandsfelt (kvalitetsbegrebet)

Udkastet er udarbejdet med afsæt i KL's pejlemærker for kvalitet i SFO- og klubtilbud, Slagelse Kommunes Børne- og Ungepolitik, tidligere lokal tilsynspraksis samt pædagogiske tilsynsmodeller fra bl.a. Københavns og Herlev Kommuner.

Det er en vigtig pointe at den kvalitetsforståelse der foreslås at vi arbejder videre med, også anerkender at klubberne i Slagelse Kommune har udviklet lokale identiteter, traditioner og pædagogiske spor, som er vigtige at tilsynet bidrager til at understøtte og videreudvikle. Derfor skal den valgte tilsynspraksis give plads til, at lokale initiativer og værdier, såsom God Stil, Lex Marievang og andre distriktsforankrede pejlemærker, inddrages som en del af vurderingen af den pædagogisk kvalitet i klubberne.

Denne dobbeltbevægelse mellem fælles strategisk retning og lokale initiativer skal sikre, at tilsynet ikke blot bliver standardiseret kontrol, men en meningsfuld refleksion over pædagogisk praksis. Tilsynet skal kunne understøtte spredning af gode ideer med blik for variationen, uden at miste den strategiske sammenhængskraft i kommunens samlede børne- og ungespor, og give politisk- og forvaltningsblik for både fællestræk og unikke kvaliteter i klubbernes arbejde.

Datagrundlag

Som en del af datagrundlaget i det pædagogiske tilsyn et det et forslag at inddrage børnenes egne perspektiver på deres klubmiljø. Det foreslås, at en lille gruppe på 2–3 børn i hver klub inviteres til at producere en kort videofortælling eller fotos, hvor de viser rundt i klubben og sætter ord på de aktiviteter, steder og stemninger, som har betydning for dem i hverdagen. Formålet er at gøre børns oplevelser og stemmer konkret tilgængelige i tilsynet. Videoerne skal ikke opfattes som dokumentation i traditionel forstand, men som et supplement, der giver indblik i børns blik på kvalitet, fællesskab og trivsel. Det visuelle materiale skal danne udgangspunkt for refleksion i tilsynsdialogen og kvalificere vurderingen af den pædagogiske praksis.

Ved brug af børneproduceret materiale tages højde for centrale etiske principper, hvor deltagelse er frivillig, og børn skal selv kunne vælge, hvordan og hvad de vil vise og fortælle, pædagoger og ledelse skal understøtte processen, men ikke styre indholdet og hvor det sikres, at børnene forstår, hvad deres materiale skal bruges til, og at det kun vises i relevante sammenhænge (fx tilsynsdialogen). Det skal undersøges om der skal indhentes samtykke fra forældre i overensstemmelse med evt. gældende retningslinjer. Formålet med denne tilgang er at styrke børnenes medinddragelse og understøtte en praksis, hvor børn ses som aktive medskabere af viden om deres eget liv og hverdag i klubben.

Herudover foreslås det, at der som en central del af tilsynet gennemføres en praksisanalyse med udgangspunkt i konkrete pædagogiske projekter og aktiviteter. Formålet er at få et praksisnært og nuanceret indblik i kvaliteten, som børnene oplever i hverdagen, og at sikre et bredt og validt vurderingsgrundlag, så de enkelte datakilder/perspektiver ikke står alene og hvor der laves vurderinger på for spinkelt et grundlag. Særlig for de midlertidige og små klubtilbud vurderes praksisanalyserne at kunne bidrage med viden om den pædagogiske praksis, der ellers vil kunne være svær at dokumentere.

Eksempler på praksisanalyser

- Æstetiske læreprocesser i kreative aktiviteter. Hvordan arbejdes der fx identitetsdannelse, deltagelsesmuligheder og meningsskabelse

- Trivselsarbejde. Hvordan gøres der brug af TOPI eller systematiske børnesamtaler til at få viden om børnenes trivsel
- Børnenes mulighed for indflydelse. Hvordan inddrages børn aktivt i udvikling af aktiviteter, tilbud og fællesskaber
- Forskellige andre temaer som overgang til ungdomsliv, gode tilhørsforhold eller demokratisk dannelse

Vurdering og opsamling

I model 1 arbejdes med en lokal vurdering på baggrund af et tilsynsbesøg og med fokus på en efterfølgende opsamling med dialog. Model 2 adskiller sig ved at have tydelig inspiration fra Københavns Kommune, hvor der på baggrund af data fra tilsynet vurderes i kategorien grøn, gul, rød på forskellige pejlemærker for kvalitet (se eksempel længere nede). For begge forslag gælder det, at der først samles op internt og derefter på tværs af områderne ved et fælles møde med tilsyn som omdrejningspunkt. Her drøftes tendenser, erfaringer og mulige udviklingsbehov mellem distriktsledere og forvaltning. Et mål for begge forslag kunne være, at der efter to år kunne være en overordnet opsamling på tværs af klubområder med fokus på fælles tendenser.

Tilsynsrapport

Vurderingen af kvaliteten skriftliggøres i en tilsynsrapport, som bygger på data indsamlet gennem forskellige metoder (som minimum observationer, samtaler med personale og ledelse med inddragelse af børneperspektivet). Rapporten vil fx kunne indeholde en vurdering af identificerede fokuspunkter og anbefalinger til det videre arbejde. Tilsynsrapporten skal kunne danne grundlag for både lokal refleksion og kommunal vidensdeling.

De to forslag

I det følgende præsenterer to modeller for det fremtidige tilsyn med klubtilbud i Slagelse Kommune. Begge modeller er som indledningsvist beskrevet udviklet med udgangspunkt i KL's pejlemærker for kvalitet, Slagelse Kommunes børne- og ungepolitik samt dialogen med distriktsledere og viden om god tilsynspraksis. Begge forslag lægger vægt på inddragelse af børneperspektiver og på at understøtte pædagogisk refleksion og kvalitetsudvikling. Valget mellem modellerne handler derfor ikke om enten/eller mellem udvikling og myndighed, men om graden af fleksibilitet og ressourcetræk.

Model 1: Simpelt dialogbaseret tilsyn med inddragelse af børneperspektiv

Denne model er tænkt som en enkel, ensartet og læringsorienteret tilsynspraksis, hvor der skabes rum for faglig dialog og udvikling i en ramme, som er let at planlægge og implementere. Tilsynet gennemføres hvert andet år i hvert distrikt og indeholder observationer, børnefortællinger og praksisanalyse.

Nøgleelementer:

- Ét anmeldt tilsynsbesøg pr. område hvert andet år
- Observation, rundvisning og dialog med medarbejdere og børn
- Brug af KL's refleksionsspørgsmål tilpasset lokal kontekst
- Børnerundvisning via video som en aktiv del af datagrundlaget
- En praksisanalyse, fx af et konkret projekt eller pædagogisk metode
- Kort tilsynsrapport med opsummering og eventuelle anbefalinger
- Evaluering og justering af modellen efter to år

Styrkerne ved denne model er at den er mere simpel at planlægge og implementere og der er en ensartet på tværs. På samme tid kan denne model opleves som mindre kontrollerende og med fokus på refleksion og læring

Model 2: Differentieret tilsyn med rød, gul, grøn anbefalinger

Denne model giver mulighed for en mere nuanceret vurdering og differentieret opfølgning, hvor ressourcerne kan målrettes områder med størst behov for udvikling. Der foretages en vurdering på de centrale kvalitetsparametre og afgives anbefalinger om, hvorvidt praksis skal fortsættes, fokuseres eller ændres.

Nøgleelementer:

- Ét anmeldt tilsynsbesøg pr. område hvert andet år
- Observation, rundvisning og dialog med medarbejdere og børn
- Brug af KL's refleksionsspørgsmål tilpasset lokal kontekst
- Børnerundvisning via video som en aktiv del af datagrundlaget
- En praksisanalyse, fx af et konkret projekt eller pædagogisk metode
- Systematisk vurdering med farvekoder: grøn (vedligehold), gul (fokus), rød (ændring)
- Mulighed for opfølgning, fx uanmeldt tilsyn

Styrkerne ved denne model er, at det øger præcision og gennemsigtighed i vurderingen samtidig med at det gør det muligt at prioritere indsats og følge op. Modellen understøtter i højere grad den strategiske ledelse og giver mulighed for at skabe et visuelt overblik.

EKSEMPEL: I skemaet herunder, vil der eks., være brug for en ændret indsats i pejlemærke 6 og en fokuseret indsats af pejlemærke 2.

Pejlemærker	Vedligehold indsats	Fokuseret indsats	Ændring af indsats
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			

Forslag til pejlemærker for evaluering:

1. Systematik og ensartethed

Det kan vise sig at være en udfordring, hvis modellerne er for udviklingsorienterede og fleksible, da det kan udfordre systematikken og sammenligneligheden på tværs af klubber og distrikter. Hvis det tilpasses *for* lokalt (fx pejlemærker som "God Stil" og "Klub-DNA"), risikerer man, at vurderingsgrundlaget bliver for forskelligt. Der kan her være et svækket styringsgrundlag og manglende sammenlignelige data på tværs af klubområdet. Der kan således være behov for at få defineret en tydeligere basisramme, som altid vurderes (fx udvalgte pejlemærker), og lade den lokale tilpasning være et tillæg.

2. Habilitet og objektivitet

Generelt set gælder det, at hvis tilsynet føres af personer, der også er involveret i den faglige sparring, udvikling eller organisering af klubtilbuddene, kan der opstå spørgsmål om habilitet eller en oplevelse af manglende objektivitet. Der kan i forlængelse heraf være risiko for at vurderinger ikke fremstår troværdige eller at kritik nedtones af hensyn til relationer. Derfor bør det overvejes om der bør være klare adskillelser i roller, fx at samme person ikke fører tilsyn og understøtter udviklingsopgaver på samme tid.

3. Opgørelse af kvalitet

De to forslag har fokus på fortællinger, dialog og praksisanalyse, hvilken kan indebære en risiko for, at dokumentationen bliver anekdotisk og ikke systematisk nok til at fungere som solidt beslutningsgrundlag. Som resultat heraf, kan det være

vanskeligt at kommunikere tendenser og fremdrift til politikere og ledelse uden klare indikatorer. Det kan således være værd at overveje om der skal suppleres med kvalitative data med enkle indikatorer, fx via enkle vurderingsskemaer koblet til pejlemærkerne uden at gå over til rendyrket score-baseret tilsyn (som fx KIDS Klub).

4. Kompetencebehov

De foreslåede modeller kræver tilsynskompetence, der både kan analysere pædagogisk praksis og navigere i den udviklingsorienterede dialog og samtidig stå solidt på det juridiske tilsynsgrundlag. Det kan i forlængelse heraf være værd at overveje, om der også skal være et selvstændigt fokus på at sikre at klubberne oparbejder kompetencer i at modtage og deltage i en systematisk tilsynspraksis.

5. Forventningsafstemning og brug af data

Hvis tilsynet både skal fungere som redskab til udvikling i praksis og som grundlag for politisk rapportering og prioritering, stiller det krav til tydelighed i formidlingen af, hvad data repræsenterer, og hvordan de bør tolkes. Der kan opstå en fejlfortolkning af, hvorvidt tilsynets fund skal forstås som objektiv dokumentation, refleksionsgrundlag eller styringsdata. Det kan derfor være nødvendigt at arbejde med en fælles forståelse af datatypernes anvendelighed og begrænsninger og at tilsynsrapporterne klart angiver, hvilke konklusioner der kan drages, og hvilke ikke.